

Inspektionen för vård och omsorg

Magdalena Helgesson

14

~~SDN 11/2016-11 24~~
~~SDN 12/2016-12-15~~ Dnr 16/362-2016
BESLUT

Datum Dnr 8.5-10623/2016-9

2016-10-10

1(8)

~~11~~

~~S~~

Skärholmens stadsdelsnämnd

Box 503

127 26 Skärholmen

INKOM
Skärholmens stadsdelsförvaltning

2016 -10- 11

Ärendet

Tillsyn unga vuxna inom missbruks- och beroendevården, samverkan socialtjänst och beroendevård i Skärholmens stadsdelsnämnd

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, avslutar ärendet.

Skälen för beslutet

Tillsynens fokus är att granska genom frågor till ledning och personal hur verksamheten arbetar med samverkan i sitt systematiska kvalitetsarbete för att säkerställa att de unga vuxna från 18 till 25 får en god vård när det finns behov av insatser från både kommun och hälso- och sjukvård. Tillsynen har även ställt frågor kring hur verksamheten arbetar med individuella planer, s.k. SIP.

Tillsynen har i huvudsak visat:

- Att det finns ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
- Att Skärholmens stadsdelsnämnd samverkar både internt och externt i sitt arbete med denna målgrupp samt att ett utvecklingsarbete av samverkan pågår.
- Att det finns överenskommelser och samverkansformer mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården, både på regional och på lokal nivå.
- Att Skärholmens stadsdelsnämnd har ett pågående förbättrings- och utvecklingsarbete med sina rutiner för individuella planer, s.k. SIP. Att det finns en formaliserad möjlighet att kalla till ett SIP möte för upprättande av individuell plan där berörda huvudmän ska delta.
- Att det finns en särskild grupp som arbetar specifikt med målgruppen unga vuxna.
- Att ledning och personal lyfter fram att det är förhållandevis få unga som tillhör målgruppen som är aktuella.

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

IVO bedömer att det finns ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Intervjuad ledning framför att verksamheten använder Stockholms stads integrerade system för ledning och styrning, planering och uppföljning.

Överenskommelser

IVO bedömer att det finns samverkansöverenskommelser på olika nivåer, som skapar förutsättning för en god samverkan.

Det finns både en övergripande och en lokal överenskommelse avseende samverkan gällande personer med missbruk och beroende.

Intervjuad ledning framför att det finns en övergripande överenskommelse för samverkan mellan regionen och kommunerna avseende personer med missbruk eller beroende. Det finns även en lokal överenskommelse gällande samverkan. Viss samverkan sker även under regionala former.

Processer och rutiner för intern och extern samverkan

IVO bedömer att det finns processer och rutiner för samverkan på olika nivåer, som skapar förutsättning för en god samverkan. IVO delar stadsdelens bedömning att det är viktigt att processerna och rutinerna för både den interna och externa samverkan formaliseras bättre.

Intervjuad ledning framför att verksamhetens arbetsätt och metoder gällande samverkan på olika nivåer finns dokumenterade i form av processer och rutiner. När det gäller processerna och rutinerna för den interna och externa samverkan svarar ledningen att det är ett förbättringsområde. Det finns men det behövs formaliseras bättre. Detta arbete planeras att göras under hösten 2016.

Verksamheten har arbetat fram en del rutiner för samverkan gällande gruppen unga vuxna och arbetet med detta pågår. Gällande planering, genomförande och uppföljning av samverkan kommer verksamheten att följa upp de förändringstankar man haft gällande målgruppen unga vuxna. Även detta kommer att följas upp hösten 2016 och ledningen har ansvar för att detta görs.

Egenkontroll och avvikelser

IVO bedömer att det finns processer och rutiner för egenkontroll och avvikelser.

Vid intervjun med ledningen framkom att egenkontroll sker genom att enhetschefen har ärendedragning med socialsekreterarna en gång i veckan och att det genomförs regelbundna kollegiegranskningar av utredningar.

Verksamheten har skapat ett system för uppföljning tillsammans med förvaltningens metodutvecklare för att de systematiskt ska kunna följa upp målen. Verksamheten har rutiner för avvikelser, missförhållanden och risker.

Tillämpade bestämmelser

Enligt 4 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska ledningssystemet anpassas till verksamhetens inriktning och omfattning.

Av 4 kap. 2-4 §§ SOSFS 2011:9 framgår att vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska identifiera, beskriva och fastställa de processer som i verksamheten som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. I varje process ska de aktiviteter som ingår identifieras och deras inbördes ordning bestämmas. För varje aktivitet ska de rutiner utarbetas och fastställas som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Rutinerna ska dels beskriva ett bestämt tillvägagångssätt för hur en aktivitet ska utföras, dels ange hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten.

I 4 kap. 5 § SOSFS 2011:9 anges att vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska identifiera de processer enligt 2 § där samverkan behövs för att säkra kvaliteten på de insatser som ges i verksamheten. Det ska framgå av processerna och rutinerna hur samverkan ska bedrivas i den egna verksamheten samt säkerställas att samverkan möjliggörs med andra verksamheter inom socialtjänsten eller enligt LSS och med vårdgivare, myndigheter, föreningar och andra organisationer.

Enligt 5 kap.9a § socialtjänstlagen, SoL, ska kommunen ingå en överenskommelse med landstinget om ett samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen. Lag (2013:303).

Samverkansformer

IVO bedömer att Skärholmens stadsdelsförvaltning samverkar både internt och externt i sitt arbete med denna målgrupp. Verksamheten har arbetat fram en del rutiner för samverkan för gruppen unga vuxna och arbetet med detta pågår.

Intern samverkan

Det framkommer vid inspektionen att verksamheten samverkar internt med andra enheter inom socialtjänstens områden. Intervjuad ledning och personal framför att den interna samverkan fungerar bra. Personalen på unga vuxna är aktiva i olika ärenden i samband med överlämningar och de är medhandläggare på barn och unga ett par månader innan den unga kommer till gruppen unga vuxna. De är även med på vuxengruppens ärendedragningar och planeringsdagar

Arbetet med att utveckla och säkra kvaliteten gällande den interna samverkan sker bland annat genom att man deltar på varandras möten, berättar om och tar del av varandras erfarenheter.

Extern samverkan

Intervjuad ledning framför att en extern samverkan sker med Team sydväst och verksamheten har möten tillsammans med dem.

En klientbaserad extern samverkan sker även med andra beroendemottagningar men det är inga formaliserade samverkansformer. Även samverkan med psykiatrin, öppen- och slutenvård, sker utifrån enskilda klienter liksom samverkan med primärvården.

Intervjuad ledning och personal berättar att viss samverkan förekommer med kriminalvården, frivården, arbetsförmedlingen, försäkringskassan, skolan och Stiftelsen hotellhem Stockholm. Det är i huvudsak klientbaserade kontakter.

Personalen framför vid inspektionen att de önskar mer samverkan med den akuta beroendevården. Detta för kan gruppen unga vuxna på så sätt kan få information om oss och vår verksamhet. Ungdomar kan även få svar på andra frågor/kontakter inom socialtjänsten.

Verksamheten unga vuxna arbetar vid tiden för tillsynen med att berätta att de finns och de bjuder in och besöker olika intressenter utifrån ett fokus på samverkan.

Tillämpade bestämmelser

I 3 kap. 4 § SoL framgår att socialnämnden i den uppsökande verksamheten ska upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. När det är lämpligt skall nämnden härvid samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

I 3 kap. 5 § SoL framgår att socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar. Lag (2012:776).

I 5 kap. 1 a SoL framgår att socialnämnden i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa ska samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Ifråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 15 kap. denna lag och av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.

Individuell plan, SIP

IVO bedömer att Skärholmens stadsdelsnämnd har ett pågående förbättrings- och utvecklingsarbete med sina rutiner för individuella planer. Av de sex aktuella ungdomarna i gruppen unga vuxna är det en som har en upprättad individuell plan. IVO kan dock inte säga att det är en brist, eftersom det kan finnas skäl till att en plan inte kommit till stånd.

Verksamheten frågar klienterna systematiskt om de har en pågående kontakt med hälso- och sjukvården vid möten och vid

vårdplanering. Verksamheten kommer att arbeta fram rutiner för hur kontakter mellan de olika huvudmännen tas i enskilda ärenden. Det finns i dagsläget ett remissförfarande.

Den som uppmärksammar behovet ansvarar för att kontakta hälso- och sjukvården när den enskilde har behov av insatser från båda huvudmännen. Verksamheten initierar kontakt med den andra huvudmannen för framtagande av en individuell plan när behov av detta framkommer och vice versa.

Både ledning och personal framför att upprättande av individuella planer, SIP, är ett förbättringsområde och arbetet med rutiner och processer för detta pågår. Det finns en gemensam mall för samordnad individuell plan som även används av landstinget. Personalen framför att det är viktigt med medgivande från den enskilde och syftet med samverkan.

Den individuella planen dokumenteras i pappersform i akten. Det journalförs att den har upprättas.

Både ledning och personal framför att rutinerna för hur de individuella planerna ska följas upp och utvärderas och att de behöver förbättras. Ledningen framför att det behövs mer utbildning gällande individuella planer.

Personalen berättar att det är fyra män och två kvinnor som är aktuella i verksamheten unga vuxna. En av dessa har en upprättad individuell plan, SIP.

Tillämpade bestämmelser

Enligt 2 kap.7 §, SoL och 3 f § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, framgår att när den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med landstinget upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål.

Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det.

Av planen ska det framgå

1. vilka insatser som behövs,
2. vilka insatser respektive huvudman ska svara för,
3. vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller landstinget, och
4. vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen. Lag (2009:981).

Verksamheten och organisation

Vuxenheten består av åtta handläggare totalt som arbetar med missbruk/beroendevård. Det är en vuxengrupp med sex handläggare, en unga vuxna grupp med två handläggare. Till enheten hör Socialpsykiatrin som har totalt sex handläggare varav en arbetar med gruppen unga vuxna. Det finns även ett relationsvårdsteam som består av sex handläggare.

Hur arbetar Skärholmens SDN med målgruppen unga vuxna

Skärholmens stadsdelsnämnd har som nämnts tidigare en särskild grupp som arbetar med målgruppen unga vuxna. Intervjuad personal berättar att gruppen som arbetar med unga vuxna startade vid årsskiftet 2015-2016. Det är totalt tre handläggare som arbetar med målgruppen varav en arbetar med socialpsykiatri.

Verksamheten ska arbeta för att målgruppen inte "faller mellan stolarna". Intervjuad ledning och personal framför att erfarenheten av att det ofta är "ett stort steg" för många att "gå över" från barn- och ungdomsgruppen till vuxengruppen var en av orsakerna till att gruppen bildades.

Verksamheten är nystartad och det finns tankar kring hur verksamheten ska arbeta och ett arbete för formen av detta pågår. Verksamheten arbetar med "delaktighet och flexibilitet" för att de på så sätt ska kunna vara mer snabba och flexibla med arbetet och mötet med gruppen.

Verksamheten har gjort en brukarenkät för att ta reda på hur de möter ungdomarna bäst och vilka frågor som är viktigast. Brukarenkäten är också till för att se om verksamhetens "hypoteser" gällande målgruppen stämmer. Både ledning och personal framför att det inte alltid är bäst att mötena sker på kontoret. Verksamheten har frågat ungdomarna på vilket sätt de vill bli kontaktade och formen på själva möte. De har fått till svar att ungdomarna vill vara med och bestämma över planering och vara delaktiga. Att det är korta möten ofta. Handläggarna har långa kontakter med ungdomarna och kontakt kan ske tidigt eftersom gruppen unga vuxna även arbetar med LVU lagstiftningen.

Personalen säger att de är överraskade över att det är så få aktuella för missbruk. Personalen antar att det är många unga vuxna i stadsdelen som har problematik med missbruk och beroende men att de inte vill ha något stöd.

Intervjuad ledning framför att nämnden anser att arbetet med målgruppen unga vuxna är viktigt och att arbetet med gruppen är prioriterat.

Ledningen säger att handläggarna på unga vuxna har ett mindre antal ärenden och att de håller på att hitta och arbeta fram formen för att på ett bättre sätt kunna möta målgruppen. De håller på med en klientundersökning och har skickat enkäter till ungdomarna med frågor kring hur man vill ha träffar, hur och var man vill träffas. Målgruppen har hittills svarat att de vill vara delaktig i sina planer och veta vad som händer.

Personalen och ledningen berättar att de uppmärksammar om en ung vuxen har ett missbruks- eller beroendeproblem genom att de frågar om alkohol, narkotika och kriminalitet. Vidare används även olika screening och utredningsinstrument. Vid inspektionen framkommer att verksamheten har utarbetat en rutin för att beakta barnperspektiv i alla ärenden där det finns barn och syskon med i bilden.

De unga vuxna aktualiseras via anmälningar och remisser från barn- och ungdomsenheten, Team sydväst och andra beroendemottagningar. Målgruppen uppmärksammas även vid LVM- anmälningar, via fältarbetare och körkortsyttanden. Majoriteten är överföringar från barn- och ungdomsenheten som haft kontakt med socialtjänsten sedan tidigare. Verksamheten har utarbetat ett remissförfarande för överföring från barn- och ungdomsenheten och försörjningsstöd.

Underlag

IVO genomförde den 2 maj 2016 en förannmäld inspektion på Skärholmens stadsdelsförvaltning. Vid besöket intervjuades representant för ledning och representanter för personal var för sig. Representanter för IVO var inspektörerna Magdalena Helgesson och Ulf Modin. Från IVO deltog även utredaren Emma Stradalovs.

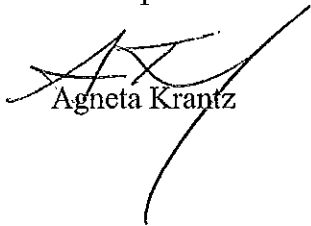
Inspektionsprotokoll har faktagranskats av ledning och personal. Intervjuad ledning och personal har inkommit med synpunkter

Ytterligare information

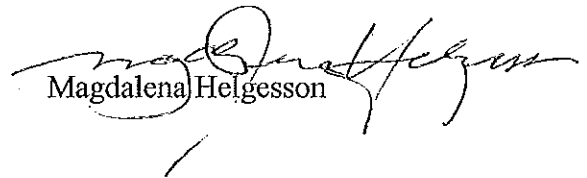
Tillsynen ingår i en Nationell tillsyn unga vuxna inom missbruks- och beroendevården, samverkan socialtjänst och beroendevård. Syftet med denna tillsyn är att granska om samverkan mellan socialtjänst och beroendevård gällande unga vuxna mellan 18 och 25 år med missbruks- eller beroendeproblem sker enligt gällande lag och föreskrift. Avdelning öst har inspekterat totalt sex slumpmässigt utvalda kommuner/stadsdelar och beroendemottagningar.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Agneta Krantz. I den slutliga handläggningen har inspektörerna Ulf Modin och Jenni Ralph deltagit. Inspektören Magdalena Helgesson har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Agneta Krantz

Magdalena Helgesson

Kopia till: Verksamheten